

Висновок. За результатами досліджень, сорти Яніна та Новинка виявилися найбільш ранньостиглими з вегетаційним періодом, який склав 113 днів. Сорт Гілея мав тривалість вегетаційного періоду 117 днів, що на 4 дні більше, ніж у контрольному сорті, а сорт Яскрава мав тривалість вегетаційного періоду 120 днів.

У середньому за кількістю листків на головному стеблі найбільше було в сорту Гілея – 42 штуки, в той час як в сорту Новинка було лише 30 штук.

За два роки досліджень найвища врожайність гарбуза мускатного була в сорту Яніна - 394,5 центнерів на гектар, у сорту контролю - 234,0 центнерів на гектар. У сортів Гілея та Яскрава врожайність складала 321,5 та 360,5 центнерів на гектар відповідно.

Загальний висновок з отриманих даних полягає в тому, що за біометричними показниками та врожайністю найкращим виявився сорт Яніна. Хоча у нього не найбільша рентабельність серед досліджуваних сортів, але вона також не є найменшою, становлячи 113,2%.

Список літератури:

1. Тибель В.В. Гарбуз – відомий незнайомець. *Дім, сад, город*. 2007 № 9. с.6-8
2. Біленко В. Гарбуз звичайний. *Сад, виноград і вино України*. 2001. № 1-2. с. 45
3. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві / За ред. Бондаренка Г. Л. і Яковенка К. І. Харків: Основа, 2001. 369 с.

УДК 633.16:631.51

ВПЛИВ ЗАХОДІВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ НА УМОВИ ВИРОЩУВАННЯ ТА УРОЖАЙНІСТЬ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО

Маїлунц А.Е.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти агробіотехнологічного факультету
mailyns@gmail.com

Рудік О.Л.

доктор с.г. наук, доцент
кафедра польових і овочевих культур
oleksandr.rudik@gmail.com

Одеський державний аграрний університет,
м.Одеса, Україна

Анотація: досліджено вплив полищевої оранки чизелювання та дискування на умови вирощування та урожайність ячменю ярого.

Встановлено, що достовірно вищу урожайність забезпечує проведення оранки на 18-20 см.

Ключові слова: ячмінь ярий, обробіток ґрунту, урожайність

Ярий ячмінь є важливою культурою як для фуражних, так і для продовольчих цілей в Україні, і він має широке поширення та значну важливість для аграрного сектору. Ця культура відіграє ключову роль у зерновому балансі, особливо як страхова культура в разі аномального зменшення площ під озимими зерновими. Крім того, вона широко використовується в харчовій промисловості та інших галузях промисловості. Незважаючи на те, що урожайність ярого ячменю значно нижча порівняно з озимими зерновими, його частка в загальному обсязі концентрованих кормів завжди залишається високою. [1, 2].

Ярий тип розвитку культури надає йому значні господарські переваги і високий статус страхової зернової культури. Застосовуючи сучасні технології при вирощуванні ярого ячменю окремі господарства отримують до 4,5 т/га однак в цілому по Україні в 2020-2022 роки урожайність його складала від 31,5 до 34,3 ц/га. [3, 4].

Важливим питанням при вирощуванні ячменю є система основного обробітку ґрунту.

Для уточнення цих питань були проведені польові дослідження. Ґрунти на досліджуваній ділянці представлені темно-каштановими залишково осолонцьованими середньо-сутлинковими за гранулометричним складом. Агрофізичні характеристики орного шару ґрунту є задовільними: рівноважна щільність складення становить $1,32 \text{ г/см}^3$, загальна шпаруватість складає 54,0%, найменша вологоємність - 23,5%, а вологість в'янення - 12,1%. Система основного обробітку ґрунту включала в себе полищевий середній (ст) (оранку на глибину 18-20 см), бзполищевий середній (обробіток чизельними знаряддями на глибину 18-20 см) та безполищевий мілкий (дискування на глибину 12-14 см) обробіток ґрунту.

Визначальний вплив на щільність складення зумовлювала система заходів основного обробітку ґрунту. За результатами визначення щільність ґрунту в шарі 0-40 см зростала від $1,27 \text{ г/см}^3$ за полищєвого до $1,28 \text{ г/см}^3$ за безполищєвого середнього та $1,29 \text{ г/см}^3$ за середнього мілкого обробітків. Верхній шар 0-10 см суттєво не відрізнявся за щільністю ні на одному із варіантів $1,22-1,23 \text{ г/см}^3$, що на нашу думку зумовлено природними процесами його ущільнення. Аналогічною у розрізі досліджуваних способів обробітку є ситуація і щодо глибше розташованих горизонтів. Це є свідченням переважного впливу генезису та природних ґрунтоутворних процесів на

зміщення обробленого розпушеного ґрунту до рівноважного стану. Досліджувані ґрунти мають розпорошену структуру, схильні до ущільнення, і незалежно від інтенсивності та глибини розпушення протягом короткого часу щільність вирівнюється.

По варіантам обробітку ґрунту запаси вологи у метровому шарі на час посіву культур варіювали від 110,2 мм, за безпліцевого мілкого та 116,0 мм. безпліцевого середнього до 125,2 мм за пліцевого обробітку. Обробіток ґрунту переважно визначав запаси в нижчих горизонтах. Однак для отримання сходів, важливе значення мають запаси вологи верхнього посівного шару. Різниця у вологості шару 0-10 см між варіантами основного обробітку ґрунту складала лише 2,3 мм.

Урожайність ячменю ярого варіювала від 0,34 до 0,81 тонни на гектар залежно від різних методів основного обробітку ґрунту. Заміна пліцевої оранки на глибину 18-20 см чизелюванням та дискуванням на аналогічну глибину суттєво знижує урожайність ячменю ярого.

Щодо прибутковості, інтенсивність основного обробітку ґрунту має позитивний вплив. У середньому за фактором, прибуток від пліцевого методу складав 3,23 тисячі гривень на гектар порівняно з 2,63 тисячами гривень на гектар при безпліцевому обробітку. При дискуванні, прибуток склав у середньому 2,37 тисячі гривень на гектар.

Найменша рентабельність спостерігалась при використанні чизелювання на глибину 18-20 см для посіву ячменю ярого - 15,07%, а найвища - при використанні пліцевої оранки на глибину 18-20 см - 17,01%.

Список літератури

1. Пабат І. А., Горобець А. Г., Горбатенко А. І. Попередники, добрива і обробіток ґрунту під ярий ячмінь у Степу. Вісн. аграр. науки. 2002. № 4. С. 17–21.
2. Горбатенко А. І., Горобець А. І., Циліорик А. І. Мінімізація обробітку ґрунту при вирощуванні ярого ячменю в Степу. Агроном. 2009. № 4 (26). С. 40–45.
3. Шевченко М. С., Пащенко Ю. М., Лебідь Є. М., Шевченко О. М. Обробіток ґрунту в Степу. Посібник українського хлібороба. 2010. № 2. С. 71–73.